

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.nationaalrapporteur.nl

Contactpersoon

Dyonne Pennings
Senior Adviseur

M 06 500 807 96
d.d.pennings@
nationaalrapporteur.nl

Datum 22 februari 2022
Onderwerp Spreektekst Technische Briefing Slachtoffermonitor 2016 – 2020
Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen

Ten eerste wil ik jullie bedanken voor de gelegenheid hier vandaag met jullie te spreken over mensenhandel en uitbuiting in Nederland. Als Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen heb ik de wettelijke taak om aan de overheid te rapporteren over de aard en omvang en te adviseren over de aanpak van mensenhandel in Nederland.

Op 7 december heb ik de meest recente Slachtoffermonitor Mensenhandel uitgebracht over de jaren 2016 – 2020. Deze monitor breng ik periodiek uit, om inzicht te bieden in ontwikkelingen in de aard, omvang en aanpak van mensenhandel. Ik zal eerst 10 minuten een toelichting geven op deze laatste monitor waarna er gelegenheid is om met elkaar verder in gesprek te gaan. Ik kijk uit naar jullie vragen.

Deze monitor laat opnieuw zien dat mensenhandel vaak niet op zichzelf staat. Voor het eerst geeft de monitor inzicht in herhaald slachtofferschap. Eén van de meest schokkende bevindingen in deze monitor is dat 45%, bijna de helft, van alle mensen die slachtoffer van mensenhandel worden, binnen vijf jaar opnieuw slachtoffer wordt van een delict. Vaak zijn dat zware delicten. Zo worden slachtoffers opnieuw slachtoffer van mensenhandel, maar ook mishandeling, bedreiging en seksueel geweld. Het illustreert de sterke verwevenheid van mensenhandel met

ondermijnende criminaliteit en andere vormen van geweld. En het onvermogen om slachtoffers voldoende bescherming te bieden.

Datum
22 februari 2022

Deze monitor geeft voor het eerst inzicht in de hulp die slachtoffers ontvangen. De mensen die slachtoffer worden van mensenhandel, krijgen vaak niet de hulp die ze nodig hebben om goed en volledig te kunnen herstellen van wat hen is overkomen. De achtergronden van slachtoffers van mensenhandel zijn heel divers en hun problematiek is vaak complex. Het gaat om jonge slachtoffers, slachtoffers met multiproblematiek, buitenlandse slachtoffers die hiernaartoe zijn gehaald of gekomen onder zware omstandigheden, en combinaties daarvan. Zij krijgen vaak niet de specialistische hulp en opvang die ze nodig hebben, omdat hulp in veel gevallen afhangt van factoren die niet met hun slachtofferschap te maken hebben, zoals verblijfsstatus, woonplaats en leeftijd.

Mede door het gebrek aan specialistische ambulante hulp worden kinderen die slachtoffer worden van seksuele uitbuiting disproportioneel vaak uit huis geplaatst in een gesloten inrichting. In sommige gevallen is dit nodig, maar in veel gevallen vragen hulpverleners zich af of dit de meest effectieve vorm van zorg is om kinderen optimaal te helpen met hun herstel en hen te beschermen. Hulpverleners vertellen dat de hulp die zij zouden willen bieden niet altijd beschikbaar is in hun gemeente.

Sommige kwetsbare groepen zijn nog kwetsbaarder geworden tijdens de COVID epidemie. Arbeidsmigranten die meervoudig afhankelijk zijn van hun werkgevers raakten tijdens de pandemie met hun baan ook gelijk hun huisvesting kwijt. Vanwege deze kwetsbare positie lopen arbeidsmigranten het risico uitgebuit te worden. Misstanden gerelateerd aan slecht werkgeverschap, ernstige benadeling en uitbuiting die al jaren aan de gang waren kwamen pas tijdens de pandemie aan het licht. Het is zorgelijk dat deze misstanden niet eerder gesignaleerd zijn.

Ik zie dat op lokaal niveau het gevoel van urgentie groeit. Burgemeesters willen met het thema aan de slag. Ze krijgen er steeds meer oog voor dat uitbuiting in allerlei vormen in hun gemeentes te vinden is, ook al is het lang niet altijd zichtbaar.

Het is één ding om te zeggen dat je naar een uitbuitingsvrije stad wil, maar wat daar precies voor nodig is, dat is nog een hele klus. Dat vraagt om een goed gesprek tussen Rijksoverheid en gemeenten over wat er voor nodig is om die aanpak op gemeentelijk niveau echt vorm te gaan geven. Zij dragen daarin een gedeelde beschermplicht. Uit recent onderzoek de VNG blijkt dat er nog veel moet gebeuren bij gemeenten. In veel gevallen hebben zij nog geen zicht op hoe de problematiek er bij hen uit ziet, wie de slachtoffers zijn.

Datum
22 februari 2022

Maar er zouden geen slachtoffers zijn zonder daders. Het voorkomen dat mensen slachtoffer worden van mensenhandel, en zelfs herhaaldelijk slachtoffer worden van mensenhandel, gaat hand in hand met het voorkomen dat er daders zijn. Het zicht op kwetsbare slachtoffers verslechtert al jaren, maar het zicht op daders is nóg zorgelijker. Er zijn voor slachtoffers al genoeg barrières om aangifte te doen. Weten dat er maar weinig daders vervolgd en berecht worden, helpt daar niet bij. Om daderschap – en herhaald daderschap – te kunnen voorkomen, is voldoende kennis over de aard en omvang van daderschap en de samenhang van slachtoffer- en daderschap cruciaal.

Deze opeenstapeling van problemen en de wetenschap dat het meemaken van mensenhandel langdurig ontwrichtende gevolgen kan hebben voor slachtoffers, vraagt om zo vroeg mogelijke signalering, triagering en passende bescherming. De overheid heeft de verantwoordelijkheid en belangrijke taak om hiervoor zorg te dragen. Deze verantwoordelijkheid ligt sterk verankerd in internationale verdragen en jurisprudentie. Uit deze slachtoffermonitor blijkt dat Nederland daar nog onvoldoende in slaagt.

Deze Kamer vervult een essentiële rol in het aanspreken van de Nederlandse overheid op deze verantwoordelijkheid: controleren of datgene dat wordt ingezet om mensenhandel te bestrijden, ook effectief is. En daadwerkelijk bijdraagt aan een betere bescherming van slachtoffers, en het aanpakken van daders. Maar ook als medewetgever rust er een belangrijke taak op jullie schouders: door samen met de

regering te zorgen voor een integrale, samenhangende aanpak, met een balans tussen bijvoorbeeld preventie, hulp en opvang, én opsporing, vervolging en berechting.

Datum
22 februari 2022

In de recente beleidsreactie committeren de staatssecretarissen van Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport zich aan de aanpak van mensenhandel door het programma Samen tegen Mensenhandel te ondersteunen met een structurele financiering van € 2 miljoen per jaar. Het is van belang dat deze investering terecht komt waar het nodig is, in nauwe aansluiting bij de problematiek. Om de ellende van mensenhandel te doorbreken is visie en actie nodig. Daarom is nodig dat er focus wordt aangebracht in de aanpak van mensenhandel.

De verantwoordelijke ministeries dienen met wetgeving en beleid de toegang tot zorg voor slachtoffers te versoepelen. Bijvoorbeeld bij de overgang tussen verschillende vormen van hulp en in verschillende financieringsstromen voor hulp. Hierbij is het belangrijk om landelijk de kaders te scheppen, zodat lokaal deskundigheid gegarandeerd kan worden om passende hulp te organiseren en slachtoffers daarnaartoe te verwijzen. Ook moet de dadergerichte aanpak versterkt worden door meer samenwerking met verschillende partijen. Zo worden op landelijk niveau de randvoorwaarden geschapen waarbinnen een effectieve uitvoering tot stand kan komen. Want dat is uiteindelijk waar we mensenhandel moeten voorkomen en bestrijden: op de hoek van de straat, op de scholen, in de zorginstellingen en in de asielzoekerscentra.

Dit kunnen we concreet inrichten, door:

1. **Gelegenheid te creëren om vroeg te kunnen signaleren:** dat betekent dat er laagdrempelige toegang tot hulp moet zijn, dat hulpverleners de tijd en aandacht kunnen hebben om het gesprek aan te kunnen gaan, in relaties te kunnen investeren en een luisterend oor te kunnen bieden;

2. Hulpbehoeften en kwetsbaarheden tijdig en volledig in kaart brengen: vaak is er meer aan de hand dan uitbuiting. Namelijk een opeenstapeling van problemen en kwetsbaarheden. Om uitbuiting echt aan te pakken moeten ook de kwetsbaarheden en problemen die het in stand houden en versterken aangepakt kunnen worden;

Datum
22 februari 2022

3. Gerichtte opsporing, vervolging en resocialisatie met toezicht voor daders: uiteindelijk zijn er geen slachtoffers zonder daders. Het is daarom van even groot belang dat we zorgen dat daders tijdig worden gesignaleerd, vervolgd, en er, waar passend, laagdrempelige hulp is voor daders zodat zij niet opnieuw slachtoffers maken.